

Meslek Nasıl İntihap Olunur ve Yapılır - Mustafa Kemal Atatürk

I. Meslek intihabı:

Her zoraki çalışma sert ve ağır gelir. İnsanın çalışmaktan hoşlanması ve zevklenmesi için mesleğini kabiliyetlerine uygun ve kuvveti ile mütenasip olarak intihap etmiş olması lâzımdır. Binaenaleyh, gençlikte en mühim mesele, meslek intihabıdır. Şahsî saadet ve aynı zamanda içtimaî menfaat buna tâbidir. Herkes, kabiliyeti ile mütenasip mevkiye bulunmalıdır. Ekseriya bir mesleğin zahirî faydalarına kapılan bir genç, o vazifenin müşkülâtıyla mütenasip bir surette kuvvetlerini temin edememiş ise ifrat derecede ve faydasız mesaiye mecbur olur. Ya hiç muvaffak olamaz veya aşağı bir derecede kalır ve kendinden de memnun olmaz. Bundan fazla olarak, başkasının daha iyi işgal edeceği bir mevki tutmakla haksızlık etmiş olur. Gençler kıskançlıktan ve başkalarının elde ettikleri parlak neticeler hayalinden sakınmalıdırlar, ihtiyatkâr-lık ve içtimaî vazife kaygusu bunu icap ettirir.

Biri, zabıt üniformasının sırmaları hoşuna gittiği için asker olmak ister, bir diğeri de, bir muharririn veya bir ressamın kazandığı servet ve şöhret gözlerini kamaştırdığından zekâ ve tahsilini nazarı dikkate almadan muharrir veya sanatkâr olmak isterse, bu gibi hareketlerin neticesi ekseriya sukutu hayaldir. Diğer bir noktai nazardan bu gibiler, içtimaî heyet için kaybolmuş kuvvetlerdir; bunlar, daha iyi idare olunsalardı, kendilerinin hayatı temin edilmiş ve beşeriyetin saadeti arttırılmış olurdu.

İnsan, kendine göre bir mesleğe girmeyip de diğerine girmekle hürriyetini tahdit ve zan olduğundan fazla istikbalini yanlış tespit eder. Zira, sapılan bir yol kolayca terk olunamaz; her mesleğin icapları, âdetleri ve itikatları vardır.

Bunlara, insan bizzarure tâbi olur.

II. Meslek faziletleri:

Her meslek, bazı kabiliyetler ve hususî vasıflar ister. Bu, şüphesizdir. Fakat, bazı müşterek faziletler vardır ki, bunlar aynı zamanda, şahsın muvaffakiyeti ve kendisine mevdu işlerin iyi gitmesi için lâzımdır. En aşağı dereceden, en yukarıya kadar umumî şartlar aynıdır:

Mafevklere karşı, ihtimam, doğruluk, hatırşinaslık; madunlara karşı, teveccüh ve kabul edilen işte gayret, istikamet, ketumiyet. Bu gibi faziletler olmaksızın, ne arkadaşlar arasında iyi münasebetler olur ve ne de iş muvaffak olur. Meslek vazifesi, yalnız şahsın muvaffakiyet ve emniyetini değil, belki daha ziyade cemaatin refahını alâkadar eder.

Vatan, bütün evlâtlarının çalışması ile ve yardımı ile yaşar ve bundan başka cemiyetin mekanizmasında faydasız hiçbir parça yoktur. Devleti idare eden nazırla, vatanın refahına, elinin işiyle yardım eden sanatkâr arasında, yalnız küçük bir fark vardır; o da şudur: Birinin vazifesi diğerinkinden daha mühimdir. Fakat, her ikisinde de, iyi yapılmak şartıyla, ahlâkî kıymet aynıdır. Binaenaleyh, herkes, kendisine isabet eden işten memnun olmalıdır. Mesleği ne olursa olsun, bir fayda tevhit edecek ve bir vazife görecektir. İnsan, vazifesini cesaret, cüret, sadakat ve namuskârlıkla yapınca, elinden geleni yapmış olur.

Aynı zamanda, bu vazifeyi, diğerlerine karşı hasetsiz yapmalıdır.

Yolunda, yalnız olmayacaksınız; orada, aynı hedefi takip eden başkaları ile beraber yürüyeceksin, bu hayat müsabakasında, diğerleri, kabiliyetleri itibarıyla sizi geçebilirler.

Bir muvaffakiyet, elinizden kaçabilir. Bundan dolayı, onlara kızmayınız ve elinizden geleni yapmışsanız, kendi kendinize de kızmayınız. Asıl mühim olan gayrettir. İnsanın elinde olan ve onu memnun eden ancak gayrettir.

III. Teşebbüs fikri:

Bir tembellik veyahut ahlâk gevşekliği, ekseriya insanı, ecdadının yaşadıkları aynı işte ve aynı noktada tevkit eder. "Babam, büyükbabam böyle yaptılar. Ben niçin başka türlü yapayım" derler. Nesilden nesle haricî hayatın umumî şartları değişir. Yeni şartlara uymıyan ve an'anede ısrar eden, münferit kalmaya, zayıf düşmeye, harabîye ve ölüme mahkûmdur.

Bugün iddia olunamaz ki, bir tenezzüh seyahati için, yavaş giden eski bir araba, yolun güzelliğinden istifadeye müsait iyi bir nakliye vasıtasıdır. Bir işte, ekspres treniyle giden bir rakiple müsabaka mevzuu bahsolununca araba ile gitmek geç kalmak için en emin bir vasıta. Her şey böyledir.

Her şeyde en iyi ve insanın kendi kuvvetiyle mütenasip olanı aranmalıdır. İnsan, cüret edebilmeli ve tehlikeyi göze alabilmelidir. İnsan yeni bir teşebbüste hususî bir zevk duyar; kuvvetini ve değerini anlar. O zaman, kendi kendini daha iyi takdir eder ve başkalarına daha iyi takdir ettirir. Münferit kalınca, kendi kudretsizliğinin acısını hiseder.